

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr., pošiljanepo pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

☞ V Ljubljani v sredo 21. oktobra 1868. ☞

Gospodarske stvari.

Razglas.

Visoko c. kr. ministerstvo kmetijstva je z odpisom od 24. avgusta t. l., štev. 1773, kranjski kmetijski družbi 1500 gold. v ta namen izročilo, da kupi dobrih bikov za pleme Mürcalskega in Mariahoferskega rodú in jih dá na deželo takim soseskam ali pa gruntnim posestnikom, ktere je volja in kateri so v stanu prevzeti takega bika za pleme in v povzdigo živinoreje svoje okolice.

Glavni odbor družbe kmetijske si je že naročil iz Štajarskega in Koroškega tacihi bikov, in zdaj želi izvedeti soseske ali posestnike, ki vzamejo takega bika, kadar pride, pod pogoji, kateri se bodo prejemu že pred povedali.

Naj tedaj tiste častite županije ali posamesni zemljiščini gospodarji na Gorenškem, Dolenskem in Notranjskem, ki hočejo bika za pleme v gori imenovani namen prevzeti, to oznanijo podpisanemu odboru do 15. dne prihodnjega meseca listopada (novembra) t. l.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe
v Ljubljani 14. oktobra 1868.

Od plevéla.

Po oranji je dobro, če vreme dopusti, nekaj časa, postavimo, en dan ali dva njivo presušati, to je, pustiti, da jo solnce nekoliko osuši. To je za ilovično zemljo najbolj potrebno, posebno po deževanju, da zemlja nekoliko mokrote izgubi in se potlej lože z brano povleče.

Pa vlaka ni le samo zato, da se zemlja pod brano drobí, ampak tudi zato je, da se škodljivi plevél in plevélne korenine na dan izvlečejo in če je solnčno, na njivi od solnca posušé, ali pa se pograbijo in v kupe sprsteniti denejo, ali sežgó in zatarejo, ali pa operó in živini pojesti dajo.

Kaj pa je plevél?

Za plevél imamo vse, česar na njivi med rastlinami, ktere smo vsejali, imeti nočemo. V to število ne gré le navadni plevél: pirnica, kokolj, ljulika itd., ampak tudi druge sicer koristne rastline, ktere drugej radi imamo, postavimo: kako koruzovo steblo v rži, ječmen v pšenici, proso in gorčica v ajdi itd.

Najškodljiviši plevéli so pa ti-le:

1. Pirenka ali pirnica (*triticum repens* L.). Ona ima dolge kolenčaste in razraščene korenine, da naredé v zemlji kakor vrvi ali mreže, s kterimi vse preprežejo, in iz njih trava raste, ki ji pirenka ali pirnica pravimo. Ta plevél je, kjer se vgnjezdí, zelo težko zatreti. Če le kak majhen košček koreninice v

njivi ostane, kmalu se spet razraste, da je je dovolj. Iz rahle, lahke zemlje se še dajo take korenine izvleči po oranji z brano; iz ilovice pa težko. Vendar ni poživati, dokler je je kaj. Izvlečene korenine se pograbijo in sežgó, ali pa še boljše, v vodi operó in živini pojesti dajo, ki jih rada je in jej dobro teknejo.

2. Slipovka, trica (*galium aparine*) se pri nas rada po njivah zaplodi v vsa žita; ima štirivoglata stebila, kolenca po njih, in ob kolencih po osem peres; mastna je, gré nakviško, in gladko zrnje naredí tolikošno, da pri obranavanji skoz rešeto ne gré, ter v žitu ostane. Ta plevél se najlože zatare, ako se iz mladega žita izpleve ali s korenino vred izdere, ker le iz semena raste. Če seme v pleve pride, pleve pa v gnoj gredó, brž se slipovka spet v žitu zaredí.

3. Kokolj (*agrostemma githago*) žene iz zrna po tri, štiri stebila, ki imajo še razrastlike, na vrhu se naredé kapice polne črnega semena, grahorju nekoliko podobnega, ki je toliko debelo, da skoz rešeto ne gré in toraj v žitu ostane. Raste najraji v rži in ker iz semena raste, se, predno zori, s pridno pletvijo najbolj zatare.

4. Ljulika (*lolium temulentum*) raste med pšenico in lanom sicer malokje, iz zrna v tri, štiri stebila, in naredí ploščate klase polne stoklasu enacega semena. Je tudi dosti debelo, da skoz rešeto ne gré, v pšenici ostane in je zdravju škodljivo polno omotice. Mlada se od pšenice težko loči. Če pa dozori, takrat ko pšenica, mora se iz pšenice pred žetvijo skrbno pobrati, pšenica pa za seme posebno očistiti.

5. Osát (*cirsium arvense*) ima debele, dolge korenine in močno trnjevo steblo in perje široko, mesnato, pa drobno seme. Korenine imajo razrastlike in jih je težko izruvati, in se torej pri oranji najbolj zatare, ko oralo zemljo zrahljá in se z brano korenine iz zemlje izvlečejo. Najbolj je treba varovati, da seme ne dozori, ker ga je veliko. Sicer pa raste tudi iz korenin, in ga je toraj težko zatreti.

6. Gabez (*symphitum offic.*) pri nas sém ter tjé zelo zaploden, se najteže z njiv čisto spravi. Ima debele, dolge korenine in iz korenin raste široko in dolgo perje, skoraj kakor lapúh, je rastlinam zelo škodljiv. Če majhen košček koreninice v zemlji ostane, žene in se brž spet razraste; toraj dá gospodarju veliko opraviti. Ne dá se drugače zatreti, kakor da se tako dolgo korenine iščejo, dokler jih je kaj.

7. Grah (*pisum sativum*), raste najraji v pšenici in rži, naredí stročje in okroglo zrnje, da ne gré skoz rešeto, toraj v žitu ostane. Da-si ni ravno škodljiv, ga vendar krušarice črtijo, ker rahlega kruha ne dá. Zatare se lahko s pletvijo, ker iz semena raste.

8. Stoklas (*bromus secalinus*) je trava, ki ima precej velike ploščate klase piri podobne, raste najraji